

BARN OCH GRUNDSKOLA BOG

Enheten för central elevhälsa

Anna Thimgren, tf enhetschef central elevhälsa
Kajsa Nyman, verksamhetsansvarig avdelningschef

Verksamhetsberättelse

Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser
läsår 2019/2020

Innehåll

Inledning	3
Målsättning	3
Organisation och ledningsorganisation	4
Resurser.....	4
Verksamhetens innehåll och arbete	5
Hälsosamtal och vaccination.....	6
Psykologiska utredningar	7
Riskanalys.....	7
Nätverksmöten och samverkan.....	8
Egenkontroll och dokumentationsskyldighet	9
Utredning av avvikelser.....	9

Inledning

Den centrala elevhälsan i Täby består av professionerna skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer. I enhetens uppdrag ingår att säkerställa elevhälsans medicinska, psykosociala och psykologiska professionsstöd och insatser.

Elevhälsans personal har under läsåret samlats för personalmöten vid två tillfällen under höstterminen 2019. På grund av Covid-19 och rådande pandemin ägde endast en träff rum under vårterminen 2020. Varje yrkesprofession har haft yrkesträffar en gång per månad samt kortare avstämningsmöten i digital form mer regelbundet under vårterminen 2020.

Elevhälsans medicinska insatser regleras av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och socialstyrelsens riktlinjer, övriga delar av elevhälsans arbete styrs av skollagen (2010:800).

För eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. 2 kap. 25§ Skollag

Varje elev i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan ska erbjudas minst tre hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. Varje elev i sameskolan ska erbjudas minst två hälsobesök som innefattar allmänna hälsokontroller. Hälsobesöken ska vara jämnt fördelade under skoltiden. Eleven ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Elever som avses i 27 § får vid behov anlita elevhälsan för enkla sjukvårdsinsatser. 2 kap. 27-28§ Skollag.

Verksamhetsberättelsen ska ge ett underlag för fortsatt kvalitetsarbete och ska presenteras för vårdgivaren av verksamhetschef.

Målsättning

Elevhälsans arbete ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevhälsan som central verksamhet samt lokalt på skolorna ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevers lärande, utveckling och hälsa samt samverka med skolans pedagogiska personal i det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet på skolan. Elevhälsans yrkesgrupper samverkar med landstingets hälso- och sjukvård, socialtjänst och ungdomsmottagningar vid behov.

Den medicinska insatsen är en fortsättning på barnhälsovården och ska tillsammans med övriga elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål.

Skolsköterskans uppdrag är att genomföra hälsosamtal i årskurs ett, årskurs fyra, årskurs sex (hälsocheck) samt årskurs åtta. Vidare ska skolsköterskan följa upp bevakningar gällande specifika elever, delta i elevhälsoarbetet på skolan och erbjuda enklare sjukvårdsinsatser. En viktig förebyggande insats är vaccinering mot olika sjukdomar utifrån det allmänna vaccinationsprogrammet.

Psykologerna arbetar med insatser som i vissa fall lyder under Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) samt med arbetsområden utifrån andra rådande styrdokument och lagstiftning, så som läroplan, allmänna råd och skollag.

Organisation och ledningsorganisation

Barn- och grundskolenämnden är vårdgivare för den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs av elevhälsans medicinska insatser i Täby kommuns skolor. Vårdgivarens uppdrag är att säkerställa så att verksamheten tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet. Verksamheten leds av verksamhetschef som har på delegation vårdgivaransvaret av vårdgivaren. Verksamhetschef leder samt sammankallar den medicinska ledningsgrupp som har det medicinska ledningsansvaret. Den medicinska ledningsgruppen består av skolläkare, samordnande medicinskt ansvarig skolsköterska och samordnade psykolog. Gruppen har avstämning kontinuerligt och träffas två gånger varje månad.

Under höstterminen 2019 fick föregående läsårs verksamhetschef Kajsa Nyman uppdraget som tillförordnad avdelningschef för skolutveckling och stöd och Anna Thimgren fick då uppdraget som tillförordnad enhetschef för central elevhälsa. Kajsa Nyman är numera avdelningschef för skolutveckling och stöd och har bibehållit vårdgivaransvaret.

Rektor är ansvarig för skolans systematiska kvalitetsarbete och ska leda och samordna elevhälsans insatser på skolan.

Resurser

Elevhälsan har under läsåret 2019/2020 haft 11 anställda skolkuratorer varav tio kuratorer har arbetat mot kommunens grundskolor och en grundsärskola. Under läsåret 2019/2020 har elevhälsan haft nio anställda legitimerade psykologer, under vårterminen 2020 har åtta av dem arbetat mot kommunens 19 grundskolor och en grundsärskola. Inom elevhälsans medicinska insats har under läsåret 2019/2020 14 hel- och deltidsanställda skolsköterskor och två skolläkare varit anställda. Av de 14 skolsköterskorna har 13 skolsköterskor och de två skolläkare som tillsammans arbetar en heltidstjänst arbetat mot 19 kommunala skolor, två kommunala särskolor och fyra fristående skolor i Täby kommun.

Skolsköterskornas mottagningar och psykologernas rum tillhandahålls av rektor och varierar i utformning. På några skolor delar skolsköterskan rum med andra professioner inom elevhälsan. Den medicinska utrustningen är likvärdig på alla skolmottagningar.

Under läsåret 2019/2020 säkerställde elevhälsans medicinska insats stöd till fyra fristående skolverksamheter. Under nästa läsår 2020/2021 kommer elevhälsans medicinska insats säkerställa stöd till två fristående skolverksamheter.

Verksamhetens innehåll och arbete

Under läsåret har varje yrkesgrupp haft yrkesträffar en gång varje månad där fokus har legat på kollegialt lärande, verksamhetsutveckling, dokumentation, säkerställa rutiner samt fortbildning. Yrkesgrupperna har haft extern handledning som fortbildning vilken under våren 2020 har det skett digitalt. Under läsåret har metodboken för elevhälsans medicinska insats reviderats. Egenkontrollen har systematiserats samt utvecklats för att kvalitetsgranskning ska redovisas på ett sätt som bidrar till systematik, transparens och förbättringar. Ett systematiskt arbete som kommer att fortsätta nästa läsår med fokus på dokumentation, journalföring och informationshantering.

Covid-19 och pågående pandemin innebar att planer för omfattande personall bortfall inom central elevhälsa upprättades för att säkerställa professionsstöd till skolorna även under pandemin. Elevhälsans interna rutiner vid kris har reviderats och en ny krisplan samt kristeam har aktualiserats under vårterminen 2020. Kristeamet består av enhetschef samt samordnade skolsköterska, kurator och psykolog som samtliga har erfarenhet av krisstöd och som stödjer kommunala samt fristående skolor i skolans lokala krishantering. Elevhälsans enhetschef och elevhälsans professioner ingår i Täby kommuns centrala krisplan. Delar av elevhälsans psykologer ingår i POSOM som stöd vid krissituationer.

Alla elevhälsans professioner deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsoteam vilka arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande på organisation, grupp- och individnivå. Elevhälsans samtliga medarbetare gick en fortbildning via SPSM under höstterminen 2018 där syftet var att stärka elevhälsans grundläggande kunskaper kring elevhälsans och skolans uppdrag utifrån elevers behov av särskilt stöd och utmaningar. Under läsåret 2019/2020 har kompetensutveckling skett utifrån skolans uppdrag och de lagar och förordningar som reglerar skolans verksamhet.

Nya riktlinjer angående vaccinering av pojkar och HPV har utarbetats och innebär att den centrala elevhälsan valt att organisera en deltidstjänst för att underlätta skolsköterskornas arbete och säkerställa vaccinationerna utifrån folkhälsomyndighetens riktlinjer vid vaccinationer bör skolsköterskorna vara två.

Beslut är taget att samordnande skolsköterska under läsåret 2020/2021 ska arbeta heltid centralt inom enheten. Syftet är att vara ett mer tillgängligt stöd i verksamhetsutvecklande processer samt i det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet.

För att öka systematiken i kvalitetsarbetet infördes under läsåret 2019/2020 en ny rutin där skolsköterskorna vid läsårsslut skriver en individuell lokal verksamhetsberättelse med syfte att synliggöra det åtgärdande, främjande och förebyggande arbetet som görs inom elevhälsans medicinska insats som inte regleras av socialstyrelsens riktlinjer.

Under våren 2020 initierades en utredning av elevhälsan utifrån att det i verksamhetsplanen för grundskolenämnden beskrivs att elevhälsan ska utvecklas. Under utredningen har olika perspektiv undersökas bla rektorsperspektiv, medarbetarperspektiv, uppdraget, effektivitet, budget och organisation. Utifrån utredningen har beslut fattats om att även Åva gymnasium ska ingå i den centrala elevhälsans medicinska ledningsstruktur samt fortbildningar. Därav kommer ledningssystemet för elevhälsans medicinska insats, metodbok och patientsäkerhetsarbete att utvecklas under hösten 2020 för även omfatta elevhälsans medicinska insatser på gymnasiet.

Hälsosamtal och vaccination

Hälsosamtal genomförs i årskurs ett, fyra, sex (hälsocheck) och åtta. I årskurs fyra och åtta fyller eleven i en elevhälsoenkät. Frågorna handlar om trivsel i skolan, livsstilsfrågor, arbetsmiljö och hälsa. Utifrån svaren i elevhälsoenkäten har skolsköterskan ett individuellt samtal med varje elev som utgår från frågor kring kost, sömn, skärmtid, fysisk aktivitet och ANDT (alkohol, narkotika, droger och tobak). Antal genomförda hälsosamtal i Täbys kommunala grundskolor, två särskolor och fyra fristående grundskolor uppgår till 2605 hälsosamtal.

Eleverna erbjuds vaccinering mot mässling, påssjuka, röd hund (MPR) i årskurs ett. I årskurs fem erbjuds flickor vaccination mot livmoderhalscancer (HPV) och från och med hösten 2020 kommer detta erbjudande även innefatta pojkar i årskurs fem. I årskurs åtta erbjuds vaccination mot difteri, stelkramp, kikhosta (dTp). Elever som inte är fullständigt vaccinerade enligt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds av skolsköterskan att komplettera sina vaccinationer. Det kan röra sig om nyanlända elever som tillsammans med vårdnadshavare bjudits in till hälsobesök av skolsköterskan, utifrån det som framkommer under hälsobesöken ordinerar skolläkaren vaccinationer vid behov för att komplettera de vaccinationer eleven fått i sitt hemland.

Antal vaccinationer utförda enligt individuell ordination uppgick till 294 stycken. HPV, livmoderhalscancer i två doser har erbjudits alla flickor i årskurs fem. Vaccinering mot livmoderhalscancer erbjuds också senare under skoltiden. Resultatet är att 358 flickor har vaccinerats med dos ett och att 359 flickor har vaccinerats med dos två samt 19 flickor med dos tre vilket ges när elev fyllt 15 år vid första dos. Antal som vaccinerats med MPR (mässling, påssjuka, röda hund) uppgick till 613 elever och gällande dTp (difteri, stelkramp, kikhosta) till

472 elever. Vaccination med Tetravac som kompletteringsvaccin från BVC (stelkramp, polio, kikhosta, difteri) uppgick till 89 elever.

Samtliga skolsköterskor deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsoteam och deltar på regelbundna möten avseende till exempel elevers hälsa, skolfrånvaro samt medverkar i skolans hälsofrämjande-, förebyggande- och åtgärdande insatser.

Psykologiska utredningar

Under läsåret har psykologgruppen i Täby genomfört 86 bedömningar inför remisser gällande neuropsykiatrisk frågeställning, 17 remisser gällande psykisk ohälsa har skickats och ytterligare 15 remisser till logoped för utredning. Därtill har flertalet vårdnadshavare i kontakt med psykologerna i kommunen också blivit hänvisade att på egen hand söka stöd till sina barn via Första linjen för psykisk ohälsa. Detta då ett upparbetat samarbete finns mellan psykologerna inom den centrala elevhälsan och de tre Första linjen-mottagningarna i kommunen.

Psykologerna har sammantaget genomfört 28 psykologiska utredningar inom Täbys grundskolor under läsåret och haft individuella kontakter med 99 elever och med 224 vårdnadshavare i varierande omfattning.

Psykologgruppen i Täby kommun har också bidragit med pedagogisk psykologi i flertalet kontakter med personal inom skola samt genomfört handledning och konsultation till enskilda lärare och övrig skolpersonal och samt till skolpersonal i grupp. Därtill har delar av psykologerna som ingår i kristeamet varit involverade i krishantering utifrån behov på kommunala och fristående skolor och förskolor i Täby. Dessa insatser inkluderar bland annat kontakt med personal och samtal med elever.

Samtliga psykologer deltar regelbundet i skolornas lokala elevhälsoteam och deltar på regelbundna möten, samverkar med externa instanser och deltar i skolans hälsofrämjande-, förebyggande- och åtgärdande insatser på organisation-, grupp- och individnivå.

Risikanalyser

I ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete gällande de medicinska och psykologiska insatserna i elevhälsan framgår rutiner för att identifiera, analysera och bedöma risker i verksamheten. Här innefattas rutiner för tillämpning av metoder som behöver förändras och att säkerställa att medarbetare har den kompetens som krävs för att upprätthålla kvalitet och hög patientsäkerhet. Alla medarbetare inom elevhälsan rapporterar till enhetschef vid situationer som kan innebära en risk för den enskilde eller att patientsäkerheten åsidosätts. Verksamhetschef tillsammans med den medicinska ledningsgruppen gör tillsammans en bedömning och beslutar om åtgärder.

Utifrån kompetensutvecklingsbehov har skolsköterskor och/eller psykologer deltagit i följande fortbildningar.

- ✓ Utbildning av psykologgruppen kring organisationsutveckling utifrån elevers behov av stöd av Annika Gistvall samt boken ”uppskattade processövningar – systematiska metoder för engagemang och förankring”,
- ✓Handledning yrkesgruppsvis en gång varje månad,
- ✓ Genomgångar av förändringar i dokumentationssystemet Prorenata,
- ✓ Nätverksträffar för Prorenata, gällande administratörer,
- ✓ En skolläkare deltog på skolläkardagarna och har presenterat innehållet för övriga inom elevhälsans medicinska insats samt deltagare inom MLA.
- ✓ Inför läsår 2019/2020 har en projektgrupp bestående av tre skolsköterskor som tillsammans med skolläkare utförligt och systematiskt reviderat och kvalitetssäkrat metodboken för elevhälsans medicinska insatser.
- ✓ Genomgångar av nya rutiner i den medicinska metodboken,
- ✓ Föreläsning ortopedi/ryggundersökning för elevhälsans medicinska insats
- ✓ Samordnade skolsköterska har under läsåret fått kompetensutveckling vid transkulturellt centrum och presenterat innehållet för övriga inom elevhälsans medicinska insats samt deltagare inom MLA.
- ✓ Skolsköterskorna hade planerat att under läsåret delta på skolsköterskekongressen men på grund av Covid-19 och rådande omständigheter ställdes kongressen in och kommer genomföras 2021.

Nätverksmöten och samverkan

Skolsköterskorna, skolläkare och/eller psykologerna har under läsåret haft nätverksmöten med Barnhälsan i Täby, BUP, Första linjen, mottagande för nyanlända och Ungdomsmottagningen. Samordnade psykolog och samordnade skolsköterska har under läsåret deltagit i nätverksträffar inom Storstockholm utifrån sin yrkesprofession. Avdelningschef samt tf Enhetschef för elevhälsan har deltagit på BUS-Möten och tf enhetschef har deltagit på samverkansmöten i arbetsgruppen för främjande och förebyggande insatser för barn och unga i Täby med målsättning att minska och förebygga droganvändning bland barn och unga samt implementera ett drogförebyggande arbete. Representant från elevhälsan har deltagit på samverkansmöten i GLL – gemensam lokal lägesbild.

Samverkan är viktigt för att kunna säkerställa att vådrutiner och överenskommelser sker utifrån riktlinjer från SKL och Stockholms landsting. Elevhälsan samarbetar med skolpersonal och övriga professioner inom skolans elevhälsoteam kring elever med särskilda behov. Samverkan har vid behov skett med vårdnadshavare eller god man och andra vårdinstanser och/eller myndigheter.

Utvecklingsområde inför nästa läsår är samverkan med verksamhetsområde kultur och fritid där flera gemensamma aspekter identifierats kring hur verksamheterna kan samverka i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet angående barn och ungas hälsa.

Egenkontroll och dokumentationsskyldighet

Egenkontroll av verksamheten genomförs varje läsår, där ingår personalresurser, lokaler och dess utrustning, journaldokumentation, remisshantering, läkemedelshantering, vaccinationsrutiner, mottagningsrutiner och hälsobesök. Samordnande skolsköterska och samordnade psykolog ansvarar för underhåll av medicintekniska produkter samt testmaterial. På uppdrag av verksamhetschef genomförs kvalitetsgranskning av den digitala elevhälsojournalen regelbundet under året och återkoppling till medarbetare sker vid behov.

Patientsäkerhetsberättelser arbetades fram i början av 2020 av verksamhetsansvarig och tf enhetschef i samarbete med samordnade skolsköterska och samordnade skolpsykolog enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659). Patientsäkerhetsberättelserna presenterades för vårdgivaren under mars månad.

Skolsköterskornas individuella verksamhetsberättelser där de dokumenterat åtgärdande, främjande och förebyggande arbetet som utförs inom elevhälsans medicinska insats som inte regleras av socialstyrelsens riktlinjer har bidragit till en ökad medvetenhet kring dokumentation och journalföring. För att öka möjligheterna till systematiskt kvalitetsarbetet kommer dessa utvecklas till läsår 2020/2021. Detta med syfte att tydligare kunna utvärdera och ta ut relevant information för analys på aggregerad nivå av skolsköterskornas hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbete.

Utredning av avvikelser

Verksamhetschef ansvarar för avvikelshantering och enligt rutin för avvikelser rapporteras detta i kommunens digitala system, KIA. Resultatet gällande avvikelser redogörs i patientsäkerhetsberättelsen som lämnas till vårdgivare efter varje kalenderår. Under läsåret 2019/2020 rapporterades 6 avvikelser gällande elevhälsans medicinska insatser och 3 avvikelser gällande elevhälsans psykologiska insatser.

En avvikelse var av omfattande karaktär då det under november 2019 identifierades brister i journalföring vid en rutinkontroll. Utredning inleddes och samtliga journalposter journalförda av en medarbetare inom elevhälsans medicinska del kontrollerades. Den berörda medarbetaren stängdes under utredningen av från sitt arbete. Utredningen resulterade i åtgärder för att säkerställa en säker skolhälsovård. Berörda vårdnadshavare kontaktades av skolläkare eller av samordnande skolsköterska. Den samlade medicinska bedömningen av ärendet har visat på 89 fall av dokumentationsbrister eller felaktigheter i journalföring. Den berörda medarbetaren har avslutat sin anställning i Täby kommun. Andra åtgärder som vidtagits under läsåret är bland annat att se över och säkerställa rutiner kring journalföring, remisshantering och dokumentation samt att dokumentationssystemet Prorenata uppdateras och för att säkerställa att elevs kontaktuppgifter i journalsystemet stämmer och är korrekta.

Under vårterminen 2020 har inga ytterligare avvikelser rapporterats. Elevhälsans internkontroller och uppföljningar sker med en utökad regelbundenhet och stöd ges av medicinskt ansvarig skolsköterska vid behov.

Täby 2020-06-15

Anna Thimgren tf enhetschef central elevhälsa

Kajsa Nyman verksamhetsansvarig avdelningschef